

Изази Суботом.

Цијена:
За ПРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на годину
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
годину 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплату шаље се у
плаћеним писемима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и каргом упут-
ицом на пошту у Котор.
Дописе шаљу се уредиш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 24. Августа.

Ко је пажљиво посматрао најно-
вије појаве на политичком хоризонту
Јевропе, морао га је страх обузети од
овијех последица, које се са свијех
страна тијем појавима приписиваху;
пријатељ слаткога мира морао се по-
бојати да јевропско примирје не ће
потрајати ни онлико, колико га пред-
постављаху и највећи песимисти. Ту
нам се приказа најприје страшило са-
слатка двајух царева у Гастајну, пра-
ћено истовременим одступом грофа
Андрасија од његовијех новопазарски-
јех послова, који, чињаше се, да замало
несагореше у пламену сарајевског пожара;
затим следоваше тајанствени пут
Шуваловљев у Париз и мистеријозна
посјета Каиролијева у Кисингену, а по
томе загрми журналистичка свађа ње-
мачко-руског новинства, кога тутњаву
једно за другим продиру гласови: о
путу руског престолонаследника у
Штокхолм и Копенхаг, састанак Би-
смарк-Андрасијев на устразици
њиховијех царева у Гастајну, посјета
великих кнезова Алексија и Вла-
димира у Берлину и т. д. Сви овази-
смо почетак крваве драме и изгледа-
смо њезин трагични конач; пријатељи
руско-њемачког сајуза задрхташе, а
његови душмани удараше у звона во-
склицанија и одушевљења, — кад ал
нам се на једанпут указа на позорни-
ци, као неки deus ex machina, сјиди
„човјек ђаво“ — како се по њемачки
зове стари маршал цара Виљема, Ман-
тајфел — те га видимо на путу у
Варшаву, да пред царем Александром
окаже гријехе Бисмаркове, што их о-
вај почини на њемачко-руском сајузу,
и да ријешити замршени зачет лука-
вога драматурга. И пошто смо се
навикли гледати Мантајфела, да се из
Русије никад невраћа празнијех шака,
очекивамо и овога пута, да ћемо га
виђети на повратку из Варшаве с пу-
ном торбом резултата. То нам се о-
чекивање потврди прво, по што мо-
гасмо и посањати: Једва, што се
Мантајфел састане са царем Алексан-
дром у Варшави, а за њим ено крену
цар Виљем преко границе, да се на
земљи руској пољуби са својијем не-
ћаком Александром у Александро-
ву, поздравивши се најскрепније, „tre
cordialement“, вели телеграф.

Мјесто састанка, Александрово,
као да је, хоће или случајно, опре-
дјељено за то, да цијелу ситуацију под-
пуно карактерише, и тој ријечи, Алек-
сандрово, треба додати још само ри-
јеч: добиће, пак нам ето ствари у
цуну везину значењу.

А шта ли ће сад да трубе она
злудрада клепетала, штоно по цијелом
западу бубаху о „истрошености, умо-
рености, учмалости, осамљењу, изола-
цији, поразу и т. д.“ руске политике?
Шта ли ће сад причати, кад виде
своју магловиту приказу о оштој
проти-руској коалицији, растепену и
исчезнулу, вао што „дим изчезае.“

При свем пак најинтересантије
је то, што се то разочарење зломни-
шеника и проту-славенских урот-
ника дешава у такијем околностима,
ће цар Виљем иде на сјевер а Би-
смарк на запад. Та појава с тијем је
значајнија, што се је ово вријеме „ки-
селијех краставаца“, штоно Нијемци
реку, узбутило и узбуркало, веле, у-
след личне мржње и ривалисања рус-
ко-њемачкијех канцелара.

Можемо, дакле, одахнути и рећи:
„Примирје“ је продужено; по докле,
то Бог знаде.

По закључку „Нар. Листа“.

II.

Пошто се „Н. Лист“ јувачки борво
пунвијех шест неђеља, сада изјављује да
закључује рачуне са српскијем листовима
у овој нашој размирици приговарајући им
да се нијезу хтели осврћати на „непоби-
тне чине“ које је он на виђело износио.
Зато замјењујемо пређашњи наслов „Из-
говори Н. Л.“ овога осврћа на те „непо-
битне чине“ горњијем насловом.

У првоме чланку виђеласмо колико
је збиље и истине у неморалности и без-
начајности, противу шта се „Н. Л.“ бори,
а што је ето доказати тијем. Тај
је чин, гласовање буковичкијех Срба за
дра Иванића. Другијех чинсва ни побит-
нијех ни непобитнијех нема у читавом
шестонеђељном пискарању „Н. Листа“ о
овој ствари.

Што се тамо налази, то су све неос-
новане празне ријечи и бесавјесне клевете,
као што смо виђели у првоме чланку, да
је такав и основ и разлог његовога рата
противу Срба далматинскијех, и као што
ћемо виђети у напријед да су такова сва
његова тврђења.

Међу оввијема је главно онај, ће оп-
терећује српске листове „двиема тешкијем
мамама“; прво, што не питају у нашијем
размирицама о чему се ради већ о коме
се ради; друго, „што питања појединијех
личности, питања више пут згољне мора-
лности“ обраћају у опће српско питање.
Јер је прогањање Срба у Далмацији од
стране „Н. Листа“ „умишљеност“ он је
пред њима невим као голуб, па се стога
„чудом“ чуди и руке склапа“ како је мо-
гао „Глас Црногорца“ противу њега ријечи
проговорити.

Сада ће се виђети, јели ово данас
горуће питање у Далмацији личне ил
начелне природе, је ли „Н. Лист“ баш тако
невин пред Србима далматинскијем.

Штампа је на пољу народног развијања
сила таква, да се њоме пебејује свуда
а без ње пропада. Она војује за најнепра-
ветнију ствар, као за најсветију. Кома је
у руци, тај се бори и држи и против нај-
јасније истине и правде, јер нахои вазада
међу људма умнијех богаља и покварени-
јех срцаца које са собом заводи.

У почетку народне борбе у Далма-
цији Срби су се листови нашла у табору
народноме за врло малијем дијелом дана-
шњијех Хрвата далматинскијех. У брацкој
заједници њима је прва брига била, да
штампу у своје руке добае, те патриот-
скијем пожртвовањем покрену „Н. Лист“,
и оснивају матицу далматинску.

Све што год је за првијех десетак го-
дина из ове штампе народне странке иза-
шло, то су пријатељи слоге између Срба
и Хрвата преко Велебића већ завањенијех,
износили као узор брацкога склада. Ту
се није зазирало ни најмање од имена срп-
скога, те је једнако хрвацко као српско
име мило било и није се могла разумјети
на приморју ондашња прековелебићска срп-
ско-хрвацка размирица.

Међу собно је поштовање основ
свакоме друштву, али је оно једино и
снагу дало народној странци далматинској,
да се до већине у сабору земаљскоме
развије.

Данас пак „Н. Л.“ ова заједничка
својина и Срба и Хрвата далматински-
јех, тек што је толико милостив према Ср-
бина далматинскијем, да им „веледушно
допушта подпуну слободу, да се зову и
крсте како им је икад драго“ — а
међутим он не само, да им не признаје
српске народности, него им је и вијече,
као што се види и из саме оне у најве-
ћој мјери увредљиве поруге, да нам допу-
шта, да се зовемо и крстимо како нам је
икад драго, дакле ако ћемо и Кинеанма!

Иза „Н. Листа“ не изостаје матица
далматинска, ово чедо незаборављеног на-
шег Божицара Петрановића, који је у Дал-
мацији први отпочео књижевну борбу срп-
ску. У књијама матичнијем не смје се
више ни име српско споменути. Она сета-
ко изродила под упливом Павлиновеви-
јем а под пресјидништвом Клавиеви-
јем, да не трпи ни име православно,
него га је замијенила грчко-источнијем!

Тако Хрвати далматински, кад се на-
ђоше у већини, ово истогоружје, што
су им Срби повјерили противу оп-
ћег непријатеља, пошто су свога вла-
дали, обрћу на њих, да не буде Срба
на Приморју!

Још „Н. Л.“ пита, који су то грјехо-
ви његови према далматинскијем Србима;
још се чудом чуди, како „Гл. Црногорца“

далматинскијем Хрватима вели, да су за-
странили, да изађу на прави пут, на ком
ће вазада Србе наћи!

Зар овака неморалност, подлост и не-
правда није кадра, да не само српско не-
го свако друго благородно срце увриједи
и огорчи?

Зар није довољан овај сами факт да
и најпростодушнији Србин увиди, да људи
око „Н. Листа“ иду јавно, да истријебе
српски живаљ на Приморју на већу славу
велико-хрваства?

Зар ова завјера противу имена
и бића српскога у Далмацији не
изазивље Србе далматинске на
праведну одбрану а остале Србе на
брацко саучешће?

И овај природни покрет Срба
далматинскијех за обезбјеђење
своје народне егзистенције, „Н.
Л.“ изврће у питање појединијех
личности и кори српске листове, да не
питају о чему се ради него о коме
се ради ма да се у овом питању чуо
једини „Глас Црногорца“, ком не замије-
рају ни исте црве вође хрвацке, владика
Штросмајер и каноник Рачки.

Оваково пискарање „Н. Листа“ мо-
гло би се протумачити или крајном глу-
поств, или одорјелом неморално-
сти: трећега извора не може му се наћи.

Ето какве су то „тешке мане“, што
„Н. Лист“ обара на српске листове, ето
његове голубиње невиности; ето како он
служи моралу, истини и правди!

„Српске Новине“ пишу од 3. авгу-
ста ово:

Међународна комисија која је о-
држеана била, да у смислу берлинског у-
говора обиљежи нову границу српске кне-
жевине према Бугарској и Турској, свр-
шила је ових дана свој посао. Она је
прошле године 10. Октобра почела свој рад
код Врање и свршила је до 5. Новембра
линију од Бабине Горе до Пољанице. Због
наступивше зиме одгодила је комисија свој
посао до прољећа, те га је наново проду-
жила 28. Априла ов. год.

Како је било разлога желити да се
тај дио границе српско-турске с обзиром
на безбједност од упадаја разбојничких
поново прегледа и повољније повуче, то је
министар иностраних послова Његовог
Височанства Господара књаза с прољећа
учинио кораке код јевропских сила, да се
споменути дио рада међународне комисије
ревидује, а даља линија гранична од По-
љанице до Канилуга тако повуче, како ће
Србија бити обезбјеђена границом, која би
давала довољне услове за одбијање напа-
даја разбојничких од стране Арнаута. Овај
покушај министра иностраних послова у
први мах није нашао жељеног одзива код
већине сила, али се он није дао застра-
шити, те пошто је у тој ствари дао сила-
ма нова објашњења, изгледи су се на до-
бру границу нашу према Турској све бо-
ље окретали. Ма да је силама тешко било
пристати на ревизију већ повучене гра-
нице врањске, ипак су оне све једна по-
једна, дале своје пристајање да узму у
благонаклоњену оцјену жељу, која им је
од стране Србије на срце стављена била.

И заиста, комисари су добили од својих
влада у том смислу упутства и аустриј-
ски, енглески, францески, њемачки и та-
лијански, а у првом реду руски, добили
су налог, да не излазе из граница бер-
линског уговора, ипак састарају се, како
ће се Србији осигурати добра обранбена
граница линија. Благодарени овој високој
благонаклоњености великих сила, Србија
је од Пољанице до Канилуга добила гра-
ницу, с којом подпуно може бити задово-
љна. Велике планине и вододелница обра-
зују сад нову нашу границу према југо-
западу. Важна тачка Преполоц са уласком
и изласком цијелога тјеснаца остала је по-
тпуно у границама Србије; а такође на
Канилугу проведена је граница начином,
који нас обезује захвалношћу према пра-
вдољубљу и савјесности комисара јевроп-
ских. Двадесет и два села на овом крају
што су између Србије и Порте у спору
била, комисија је у смислу берлинског у-
говора досудила Србији. Ова села грани-
че се са Сувим Рудистем, насељена су
најчистијим елементом, онаковим, какав
живи у срезу лозничком, на који се на-
слања.

Према Бугарској нова граница наша
такође је повољна. Планина Стол остала
је цијела у нашем подручју; а између
Дојкинаца и Сјенокоса проведена је гра-
нична линија тако, да нас њепа праве-

дност мора задовољити. На овој страни
стратегичка граница тече тако, да је до-
бра и за Србију и за Бугарску, јер је ди-
јеле висови и планине, премда се ми у
Бога уздамо, да нам оне у том смислу
не ће ни требати према нашим сродним
сусједима.

На Дрину није међународна комисија
нашла за потребно лично ићи, јер на оној
страни граница је берлинским уговором
довољно јасно означена; а простор мало-
зворнички већ се нахои у притежању Ср-
бије.

У трудним пословима, које је јевроп-
ска комисија имала да изврши и који су
често скопчани били и са опасношћу жи-
вота, влада Његовог Височанства од сво-
је стране чинила је све могуће олакшице,
предузимала је све могуће мјере, како за
олакшање рада, тако за безбједности
живота члановима комисије, који су про-
лазили кроз предјеле, насељене немурним
Арнаутима. Влада српска сретна је, што
је могла господу комисаре подпуно задо-
вољити, као што показује писмо предсеј-
ника међународне комисије, управљено
на предсејника српскога министарства,
које овако гласи:

Београд, 13. Августа 1879.

Господине министре!

У који пар, по свршеном свом по-
слу, хоће да се разиђу г. г. чланови ко-
мисије за ограничавање Србије повјерили
су ми ту част, да се захвалом вашој пре-
узвишености на срдачном гостопримству,
које су они у овој кнежевини нашла. Ми
сви знамо господине министре, са коли-
ком брижљивости и стајањем ваша пре-
узвишеност окружавала је комисију. Њена
безбједност, као и њено благостање, били
су предмет наше непрестане пажње. Офи-
цири, који су имали чувати нас, достојно
су одговарали очекивању ваше преузви-
шености и за то вас молимо, господине
министре, да им изручите нашу захвалност
на ревности и пријазности, коју су у овој
прилици показали. Исто тако и г. доктору
Димитријевићу, који заслужује свеколико
наше признавање на старању, које је
посветио комисији и њеној многобројној
пратњи.

Ја сам срећан, господине министре,
што сам у томе тумач мојих другара, те
понављајући вашој преузвишености наша
чувства живе благодарности, ја вас мо-
лим да примите пуно поштовања увјерење
мога врло високог уважења.

Г. Обаре с. р.

предсејник.

И ми са чувствима благодарности при-
мајући ове изразе од стране међународне
комисије, растајемо се са овим достојним
представницима јевропске цивилизације,
који су поступањем својим оставили код
нас трајну успомену на њихову правичност
и савјесност при коначном остваривању
важна међународна закључка.

Срби Буковичани

„НАРОДНОМ ЛИСТУ“.

„Le ragioni sue sono due grani di
frumento nascosti in due staji di
pula: frughi l'intero di a cercarli;
li trovi, e di cercarli non valeva
la pena“.

Shakspeare (trad. di G. Carcano).

После свега овога мноштва послова
и грдња, којима је „Нар. Лист“ лахкоћом,
која њему једином може приличити, оба-
суо нас, предстванике буковичких Срба
за то, што му нијесмо хтјели као некада
ратилом бити, — на „Изајву“ нашу обје-
ладањену 11. 23. Јула ове године, гроб-
ским муком замуче за пуних осамнаест
дана, так, да се је мислило, е никада више
неће проговорити о српским издаји-
цама. Али проговори ипак. У својем 62.
и 63. броју он наштампа девет дугачких
ступаца ријечи, под насловом „На изјаву
буковичких Срба“. Прочитаемо доста мар-
љиво и два пута, све оне ријечи „Нар.
Листа“, и најнослије закључасмо, да све-
му ономе, што је он у девет ступаца сво-
јих исказао, најбоље се прилагођују оне
ријечи Шакспира, које смо ено горе
забљежили.

Ми се не би ни осврнули на све ово,
што је „Народни Лист“ на нашу „Изајву“
исказао, да нас на то нијесу, тако рећи,
привудили многи наши сународњади, који
и себе увријеђенима осјетихе. Давајући
параза тјем жељама нашијех сународња-
ка, ми се ево још овога пута истичемо,

да још једном обједојанимо пред нашом браћом и пред свијем осталијем поштенијем суотачаственицима наше станошине и наше законите жеље, које нарочито превратно тумачи «Нар. Лист», и тијем благодарно хоће да баца на нас и на наше тежње сјавку подозрења, на чак и подјигачке неложности. У првој «Изјави» нашој «Нар. Лист» ће наћи јасно и впрворгнуто много од оних лажних довода, које сада у одговору своме на нашу «Изјаву» износи. На неке његове нове доводе и неке осваде ми ћемо му ево сада одговорити.

Прије свега морамо одбити ону без темељиту погвору «Нар. Листа» да је наша «Изјава» дело само професора Милаша и Вујиновића. Професори Милаш и Вујиновић наши су једномишљеници и потпуно дијеле, као Срби, наше назоре и наше тежње, и према тој једномишљености, ми смо увјек заједнички с њима радили и радићемо, кад се год буде тидало заштите нашег имена српског и наших родних права. Али наш чин 7. Јула, исто као и «Изјава» наша од 23. Јула, то су дјела у пуном смислу наша, дјела наше свијести, изазвана небратским понашањем «Нар. Листа» и његовијех људи и изведена по вољи наших бирача.

У погледу тога, даље, да ли су професори Милаш и Вујиновић побудили све Српство на Приморју да се изјавама одобрене одазову чину Срба-Буковчана, да ли су они размахали зубљу неслоге и изазвали све Србе од Раба до Бара, да се одреку своје солидарности са небратским листом, да ли су они у стању баш били узбудити толике десетине хиљада Срба, да слиде њиховој, као што каже «Нар. Лист» будалаштини, да ли би се збиља сви Срби Приморја тако лако подали упливу двојце, те музевитом брзином бацили се у њихова наручја, — о свему томе ми не ћемо ни ријечи одговорити «Нар. Листу», јер је то од «Народ. Листа» освада одвећ емијона, која дира не само у морално-особини, него и у морално-грађански живот њихов. Они ће ваљда сами на ту осваду одговорити; ми међутим савјетујемо «Народ. Листу», да преко свог дописника из Котора онор «брата Хрвата, право народњака которског» и другијех својих повјеренијех особа, каквијех ваљда има у свима мјестима нашег Приморја, постара се разабрати како су ти професори размахали зубљу неслогу у Далмацији и које су Србе они позвали да очито неповјерење «Народном Листу» изразе и да одобрење чина Срба буковчана некажу, пак, ако што дознаду, нека на јавност изнесу да се зна. То би, чини нам се, захтевало чаштење!

Да ли су пак све оне изјаве неповјерења «Нар. Листа» израз чувства непоштених Срба, или пак којекаквијех појединијех занешенијех калуђера, или заведенијех лаковјерника о томе ће «Нар. Лист» надамо се, обавјешћен бити у најкраће вријеме. И не само што се надамо, него смо и увјерени, — јер су одвећ значајне оне његове ријечи, које је даље исказа у погледу тих изјава! Међутим нека прочита 29. број «Гл. Црногорца» ове год.

«Н. Лист» почиње своју gallimathias, некажујући емотивно сву жалост своју, што ми предадосмо «славну српску заставу» у руке аутономаша. Ако му је збиља

тако на срцу «српска застава», нека га слободно за то ни мало не боли глава. Нијесмо ми сљепачки никоје наше српске заставе у руке дали, него смо је истргли из руке рођенога брата, који је није био кадар носити уз ону заставу, с којом се некада успоредо подигла и славно вилла, пак смо је с тога пресли у руке човјеку, који нам поштеном ријечи обећа, да ће је високо држати и штитити. Ово учинисмо, — и вријеме ће, надамо се показати и самим данашњим хрватским коловозима, да нијесмо погрешили. Ми смо неказали на сав глас «Нар. Листу» и свима нашим суотачаственицима чисто и неопетовано разлоге, који нас побудише отргнути нашу српску заставу из руке човјека, који је није био кадар високо држати. Још ћемо ево једанпут то неказати, — пак нека добро, и врло добро то унаме они, који стоје на глави странке, којој је главо «Нар. Лист». Ми смо то учинили у трострукој намјери, — прво за то, да покажемо Хрватима, да смо живи и да нас морају рачунати, ако желе оићи народни напредак. Друго зато да покажемо свима и свакоме, да смо кадри и сами, кад дође до потребе, штитити наша законита права. Напоследку учинисмо за то, и ово је најглавнији узрок, да изазовемо нашу осталу браћу српску на Приморју да се пробуде, да ступе у коло наше и да узајамно дјелујемо на заштиту и његовање наших српских особина. Да ли ће се чинима оправдати достижење прве и друге наше намјере, то ће, надамо се, најближа будућност показати. Посљедњу нашу намјеру ми, хвала Богу, већ достависмо. Наша нам се српска браћа са сваког краја Приморја одазваше, одобравајући дивним «Изјавама» својим наш поступак и обећавајући нам свечано своје судјеловање. Ово је за нас доста, и ми смо оправдани; а одобравања с друге стране и не тражимо. Ма каквим се било увиђањима и разлозима старом «Нар. Лист» неутамачити и омаловажити значај оних «Изјава», оне су за нас важне и миле; јер ми најбоље знамо да ли су оне изазване притиском чиним или су пород чисте свијести, осјећања и искреног саучешћа наше српске приморске браће. Оволико нека је у одговор «Нар. Листу» у погледу жалости његове за «српском заставом» која је пала у руке аутономашке. Нека је ово у одговор и свима онима, који тобоже због пронасти српске заставе изјавише своје «дубоко незадовољство против буковичких одметницима»!

Невјеројатном безочношћу «Н. Лист» каже, да се је он свагда једнако у својим ступцима одазивао о Србима. Како се «Народ. Лист» понашао према Србима до 1871 године, док се није оснажила странка, и после 1871 до данас, то и елијенци код нас знају. Није ли ово посљедње узрок данашњег покрета? Лако је просто нагласити да је «Нар. Лист» вазда непристрасан био према Србима, и штитио и нападао било Хрвата, било Србина, како су кад заслуживали, — али то треба доказати. Зашто «Народни Лист» пређе муком оно наше мјесто, ће успоредити одазив његов о Србима при изборима 1873 године са оним, како се је он послје о Србима одазивао? Будите, господо «Нар. Листа» мало искренији, пак

цеговини, Далмацији, Црној Гори, Хрватској и Илирској, који ће моћи, кад буду добро наоружани, много користити и по моћи Русима.» Александар се је падао и на незадовољење Мађаре. При свршетку Александар говори Чичагову: «Ви треба да употребите сва средства да их (Јужне Славене) приведете к нашој циљани; и први им обећајте независност и славенску државу (gouvernement slave), повчану по моћ, ордене и титуле вођама и војсци.» Чичагов је добро разумио наредбу свога цара, па је и радио како му је она заповиједала. Мисао да јужни Славени могу много помоћи Русима у њиховој борби против Франца и Аустријанаца није остављала Александра и руске велике државнике. У прокламацији, коју је Александар I издао војсци својој налазе се ове знамените ријечи: „Солдати! у вашнем жилама тече победоносна крв славенска! Народе руски, ви сте храбро потомство храбријех Славена!“ Ово је служило као одговор Наполеону на ријечи његове прокламације. „Солдати, почиње се други пољски рат!“

Донста храбри синови, храброга народа славенскога прогнаше бич Европе. Наполеон срамно бјежи из Русије, а његова војска гине. Победоносни Славени, са својим императором, иду у средњу и западну Европу и заузимају Париз.

Славени (већи дио аустријске војске састајао се је из Славена) на бечкоме конгресу играју најважнију ролу. На томе јевропскоме ареопату рјешава се и судба Пољске и сједињена се са Русијом. У то вријеме обратили су се и Срби к Александру, но није им дато никакве помоћи. Србија је тада пошла жртвом варварске силе; Турци су биселили огњем и маčem и другијем оруђима њихове цивилизације. Много је Срба тада пребјегло у Аустрију.

ћемо вас и поштенијим рачунати! Да сте ви, господо, на чистој истини, дружачије би нам ви одговарали, није би се простачким изразима служили да нам докажете ваше тобожње разлоге. Ваша неискреност задала вам је све данашње ваше јаде, а ако тако устрајате за даће вам их још, — вјерујте!

Ми не знамо управо шта да кажемо о ономе мјесту, где «Нар. Лист» говори о родољубном гњеву своме, који га је изазвао да најпогоднијим неовкама обавише Србе. Мјесто да шути и да се у прса бије, што је оно изрекао противу Срба, он се данас омет стара да оправда неказане грђе и неовке; шта више, изражава данас своју жалост што није нам још шта горега казао. Донста жалити је, да за такве народне незаконитости нема пристожних ријечи у нашем језику. Смрад, подлост, хрђа и т. д. не одговарају још у истини чувству, које се подиже у поштеном срцу... добавља данас «Народ. Лист» к ономе, што је исказао против нас ту некадан. То се зове имати врло особити појам о људности; а особитог је рода и то родољубље, које свој гњев не зна дружачије да изражава, него ријечима, којима се служи најнижа класа људи, а за које изобразен човјек и не зна! На то, господо «Нар. Листа», ми вам ненамјеравамо данас одговарати; одговорили смо у првој нашој «Изјави», колико нам се чинило потребитим. Нека вам ово за поучку служи. А међу тим, нека вам поучним буде и ово, што видимо из «Изјаве» града Дубровника у погледу вас. «На жалост као и на штету свега Југословинства примјетно је ми да «Н. Лист» има неколико времена, одрече се свог светог позива, одрече се сабраће, која много допринише његовом постанку као и останку. — Да како, његово незадовољство и непристојно понашање према нашој браћи Буковичанима, који нехтедоше «Ни по бабу ни по стричевима, Већ по правди Бога истинито» изазва и у нама онеће незадовољство и гнушавање над овијем простачкијем нападајима и називима... откажујемо људима «Нар. Листа» сваку заједницу и помоћ — све докле, док не одустану од свог небратског према нама понашања...» Поучити се из ове «Изјаве» можете, јер она није безимена, није дакле обједојана од којекаквијех појединијех занешенијех калуђера или заведенијех лаковјерника, него носи потписе толико угледне господе из Дубровника, пред којом сви ви дубоко капу скинути морате.

Из те изјаве, господо «Нар. Листа», пак и из онијех из Ериг-Новог, из Ленеана, из Кртола, а незаборавите ни ону из Врљике, али не ону, што сте ви штампали у 53. броју нашег листа, него ону другу, што ћете наћи у 28. броју «Гласа Црногорца» и коју вам се није рачило штампати док нијесте зиду прићерани били, из тих изјава — које су са потписима четним и јасним — поучите се и овоме још, да све оно што сте ви неказивали против Срба-Буковчана, сматрају увриједом за себе и сви Срби на Приморју, и да свака увриједа, коју сте навијели или ћете у навиједи навијети ма и најмањој количини Срба, увриједом ће очито сматрати увјек сви Срби нашег Приморја. Знајући то, маните се којекаквих дјетињских

Аустрија се је у то вријеме свилио стараца да задобије Србе на своју страну. Но Срби, при свему томе што су се тада налазили у врло тешкоме положају, нијесу се дали преварити од Аустрије. Бадава је Аустрија обећавала Карађорђу разна отличија у случају сједињења Србије, Босне и Еригевине к Аустрији, књажевско достојанство, он је, са својим народом, остао вјеран славенском делу. Срби су се доиста надали на Русију да ће кад тад избавити Србију непад турске владе, од Аустрије пак ону се свагда зазирали. То се може вијети из овога писма које је писао секретар Карађорђевог немоге Карађорђе. Он говори: „Незаборавите господаре како су наши предци страдали од немачкога царства. Ви знате како је, последи Деспот српски Ђорђе Бранковић умро у заточењу. Ја вас увјеравам да ће се то исто и с вама случити ако останете у њиховоме царству. Најбоље је да се држимо Русије, која ће нас избавити.“

Посље се је доказало да се Срби у неколико нијесу преварили. По заузимању Русије, вође српскога устанка били су ослабљени из Аустрије и потом су отишли у Русију. Но при свијема заузимањима Русије, на бечкоме конгресу и другијема мјестима у ова вријемна Србији било је врло мало поможења.

Кад су посље Срби устали под Милошем Обреновићем (1815. г.) Русија је Србе боље подржавала и на посљедку, после дуже борбе, Срби су добили своју државу и свога књаза. Таквијем начином оновљена је опет сјева међу два једноплемена и једнојервна народа и уплив Русије опет се је у Србији утврдио. К. Аустрији Срби су се и тада недовјерчиво односили. Српски књаз Милош писао је рускоме посланику Строганову (1822 г.) сљедеће: „Ако аустријски двор, под ка

изјава ваших, да ви тобож знате лучити бисер од каљујине, да ту каљујину узне знате стругати и бацати у смеђиште, и најпослије, да нијесте мислили врпећати све Србе, него само бираче бровачко киставске. Прочитајте, ако вас је већ за неколико дана намет толико изневјерила, прочитајте што сте ви сами у нашем листу штампали у бројевима 54. и 59., ће сте на поругу изнијели све што је Србину најмилије, незадрженим друкци чак и светињу српску. Испричавати се данас којекаквим празним ријечима, а чинима међутим показивати са свим друштво, то се зове управо којешта, исто као што је којешта и оно ваше изражено јуче у истоме чланку: «Ми позивљемо опет све поштене људе, ма како се звали и кретили, да нам изнесу саму једну ријеч из «Нар. Листа», у којој има што увриједи једног против Срба». Срби су такове позиве од вас хиљаду пута чули, и толико су вам пута на њих на све начине одговорили и доказали вам чисто и бистро, чим сте их увриједили и кад сте их увриједили. Не одговарати Србима на то, него ометовати им данас исти позив, — то је беспошлица, коју ви можете дјети, а не људима казивати.

Врло су занимљива у нашем «Нар. Листу» и она мјеста, где нам се најприје казује коликих су се благодети Срба на Приморју од Хрвата удостојили и за тим, колико је добра Клаић почињено православно, одкад је заступник.

На та управо занимљива мјеста нека нам се допусте двије примјетбе учинити.

«Народни Лист» каже нам, да је Клаић пожртвованим радом настојао да жељезница продре кроз равне Котаре, да њега нашоје вазди сивавна за говорника појединци и оићине котарске, које се њема за своје послове обраћају, да је надједовао да се изрази повисиње плате задарском православном свештенству, да је он настојао да се вишредна припомоћ католичком и православном свештенству издаје и под. «Ако је Клаић све то учинио, нека му захвале они којих се то тиче. Ми бисмо му имали захвалити да нам је жељезница збиља изградио; али није ни тога, дакле немамо му рашта захваљивати, — при томе, та идеална жељезница не би била благодетна за једине православне, као што то особито наглашује «Нар. Лист!» Него, како се све ово односи к питању нашем, к питању о томе, како је Клаић одржао задану ријеч да ће бранити Српство и штитити га од сваких нападаја. Ми разликујемо у Клаићу особу од заступника. Као особа он је могао хиљаду личних ствари учинити, он је могао парирати ако хоћете свему свијету да се плаће повисе, а могао је и ништа не учинити, опет га за то нико неби имао права кривити ни осуђивати, а ни ушешивати му у особиту злуду у првоме случају. Извађати неке ствари или не извађати завис главно од околности, и од начина, како се човјек тијем околностима умније да послужи. Клаић биће умјео послужити се околностима, те неким појединцима нешто је учинио, — нека му захвале за то усрећени. Нас се то не тиче. Нас се тиче Клаић као бивши заступник наш и као таквога ми, његови бирачи, позвали смо га на ред да нам некаже да ли је и како је он извршио мандат,

квјема би то било условима, пареди својој војсци да улази у Србију ми ћемо, заједно са Турцима, обратити оружје против овога коварнога непријатеља нашега народа.»

Уплив Русије није се ограничио пољскијем и српскијем народом, он је нашао мјеста и међу другијема Славенима као и пр. међу Чесима. С народним пророђајем Чеха усилјавала се је међу њима и славенска идеја. Та идеја одушевљавала је и храбрила чешке родољубе, у њиховој борби за одржање свога народа. „Ми није смо сами, ми смо дио великога народа славенскога“ то је била мисао која је одушевљавала те благородне борце чешке народности. Међу Чесима тада је радио патријарх славентике, славни Јосиф Добровски, који је, како смо вијели, још у почетку XIX вијека пишао свога «Славина» к свијема славенскијема народима. Почини се зближавати руски, пољски, чешки и југославенски научењаци и тијем се почиње подготвљавати зближење њиховијех народа и у другијем областима народнога живота. Руска царевина, која је у почетку XIX вијека на историческоме пољу играла врло важну улогу, постала је љубилицом чешкијех патриота. Они су се радовали кад су се Славени почели ослобађавати испод немачкога господства, као што се је догодило са Пољацима варшавскога књажевства. Долазак руске војске у Ческу, 1813 године, држали су чешки родољуби као велики корак к зближењу чешкога и рускога народа. Било је пријера да су чешки студенти ступили у руску војску налазећи у њој «братну војску и род славенски.» У опште, из мисли чешкијех патриота, врло је корисно било за Чехе што су се упознали са Русијом, бар су тијем дознали да има на свијету више Славена! Тако је писао тадашњи

Листак „Гласа Црногорца“.

АЛЕКСАНДАР I. И СЛАВЕНИ.

(Свршетак).

Цар Александар обраћао је своју пажњу на дјела у Србији и помагао им је морално и материјално. Он се је заступао за Србе у разговорима, које је он водио са Наполеоном о раздјелу Турске. Узимајући у обзир «предавање јуначкијех Срба к Русији и рускоме цару» Александар је жељео да Срби добију потпуно независност и да се оснује српско краљевство. Но планови о раздјелу Турске нијесу испали за руком. Аустрија се је саглашавала на раздјел Турске само у крајњем случају, а при том још некала је за себе готово половину турскијех земаља. «Неприкосновеност Турске, најбољег сусјела аустријскога постала је политичком аксиомом императора Франца и министра Стадиона. Велики Херцог Карло говорио је да Аустрија мора првенствовати на истоку и никако није допуштавао да се Русија осили на Дунаву и да окружи Аустрију с југа.

У почетку 1812 године могло се је опасити неко кретање које је показивало на рат међу Русијом и Францеском, к посљедњој приступила је у савез и Аустрија. Францеско-аустријским трактатом, од 14. Марта и. г., гарантирована је целокупност Турске државе. Против «Коварнога понашања» (conduite astucieuse) Аустрије Александар је замислио план и то такав план у којем је важна ролу напунио на јужне Славене. Цар Александар наредно је Чичагову, главнокомандујућему дунавске војске «да се користи јуначкијем духом Славена у Србији, Босни, Хер-

koja smo mu dali. Klaiћ nam toga peka-
zao nije, jer nije mogao pokazati. On man-
data nije izvršio, on je dopustio da se
glači kao i prije i još više srpska
narodnost na Primorju, on nije etuino na
obrazu uvriježenog srpskog imena, —
dakle? И сада „Нар. Лист“ забашурује
свијет, казивајући не знам шта о Клаићу
као особи, да га оправда као заступни-
ка. Да смо хтели узети у обзир особу
само, ми смо могли и сада даровати
Клаићу наше гласове и омогућити његов
избор; али особа Клаићева нама предочи-
ма није била, био нам је пред очима Клаић
заступник бугарских Срба. Види-
вши, да он није кадар да заступа Србе,
ми га одбисмо, исто као што би одбили
били сваког другог, који нам не би био о-
бећао свечано, да ће српске наше интересе
од штитити и бранити нашу народност
од увриједа. Одбивши га, ми смо у нашој
„Изјави“ показали чисто и бистро све
разлоге, зашто смо то учинили, — и „Н.
Лист“ кад му се хтео оправдати га и по-
казати и нама тобоже да смо с пута са-
шли, морао је одговорити нам на наше
разлоге, које смо у томе смислу изнијели;
ни би тада, разабравши одговор, видели,
да ли смо погрјешили или нијесмо, осу-
ђивши избор његов за заступника. „Нар.
Лист“ међутим баш ни ријечи не одговара
на то, него приводи масу којикаких
беспослица, које никаквог одношаја к пи-
тању немају. На што је то налик? Мора-
мо да вам кажемо, господе око „Народ.
Листа“, да сте преко сваке мјере лукави,
јер не можемо да вредноставимо да сте
толико невјешти, да не разумијете, шта
вам се каже и о чему вас пита.

(Продужиће се).

Политички преглед.

Глас, да ће генерал Мантајфел пони-
жети власто-ручно писмо цара Вилема цару
„Александру у Варшаву, није никада изне-
падо; јер то је чињено сваке године по
уобичајеном начину конвенције између
сусједних владалаца, кад се који од о-
вих примакне граници свога сусједа. Но
зашањило је свакога, што одмах други дан
наа доласка Мантајфела у Варшаву, крену
и сам цар Вилем, да свога цара-нећака
поздрави на његовој земљи при свем томе,
што тај свој лични поздрав дан прје би-
јаше замијенио власто-ручним писмом своји-
јем. Ударило је то више у очи, што се у
исто вријеме грљани у Гастајну Бисмарк
са Андрашијем, и што свако знаде и држи
да Вилејмов ријечи у Александру и Би-
смаркове у Гастајну не могу никако бити
идентичне. Нема никакве сумње, да су за-
машне морале бити побуде, које су стар-
ца Вилеја покренула на пут преко руске
границе; те данас нема никога, ко ће
устврдити да двоцарски састанак у Алек-
сандру нема политичке цијељи с тијем
више што се у пратњи Цара Александра
налази шеф из руског министарства, Гире
и ако нас наш телеграм из Берлина као
навалице хоће да утисне, да „Цара Виле-
ма прати само војничка свита, као да је
Мантајфел војник и ништа више.
Бог зна, није ли ово нов покушај,
да се успостави тројцарски сајуз, који,
као што смо искусили, врло добро прија
двима његовијем члановима, међу које се
Русији никако не броји. Сумњамо, да из
те „басне може бити хасне.“ Није ли пак
то покушај за успоставу тројцарског, а

чешки научава, жарки родољуб Јосиф
Јунгман својему другу Антонију Мар-
ку. Такође је знаменита pjesничка посла-
ница Марка Јунгману у којој Марко по-
знава чешки народ к јуначкој борби за на-
родност и тјешти га бољом будућношћу.
„Тамо са истока вије дух славенски; тамо
са задовољством Славени обраћају своје
погледе; под њиховијем ногама ијенуши
се Адријатика и Океан; њихов плуг оре
лабеке и донеке њаве; њихове лађе пли-
вају по црном и сјеверном мору. Што
то значи што нас с једне стране притје-
шљавају Немци, а с друге Турци, што је
у јуначкијех Срба у неколико ослабила
рука (ово је писано 1813. године, кад су
Срби били у тежким околностима), и
што је пропала држава књаза Светополка?
Скиптар Рурика још није оборен, он сре-
ћно и успјешно уништава татарски јарам
и насље; још тврдо стоји стара столица
Москва и неприступни град великога Пе-
тра. Они владају половином свијета!“

У ова времена и славенска идеја по-
чела је да излази из ускога научно-лите-
ратурнога круга свога и почела је примати
политички карактер. Таквијем начином
рађа се је међу Славенима политички
и идејалizam.

Из казањског виђели смо да се, од
почета XIX вијека, руски војници често
пута сетају с разнијема славенскијема
народима. У редовима руске војске нашло
се је учинијех и знатлијех људи који су
се занимали и славенском науком. Тако
п. пр. Пашков разговарао се је са До-
бровекије о славенскоме језику и њего-
вијем нарјечјама. Он се је занимао са
староческом литературом и био је у пре-
лијески са славенским учењацима: Диндем,
Раковецким, бровекијем и др. Под упра-
вом наредника Румјанцева руски учења-

оно је, без сумње, за успоставу неког но-
вог сајуза који сва је прилика, да ће се
брзо образовати и кристализовати. Зако-
не тога кристализовања већ сада предостављати
није наметно. Пуштамо времену, да нам то
разведри.

Спор грчко-турски као да ће се раз-
рјешити мирнијем путем; то нам макар
ставља у изглед наш цариградски теле-
грам, којијем се јавља, да су турски деле-
гати одговорили на грчку декларацију из
прве сједнице, изјавивши да за основ пре-
говорна усвјетју 13 преговорних берлинског
конгреса. Протокол пак тај гласи: „Као
минимум грчкијех захтјева и
као минимум турског уступа-
ња одређује се, да нова грчко-
турска граница иде од ријеке
Саламбрије до ријеке Каламоса.“
Пошто је дакле Турска узела то за основ
преговорима, те почем Грчка и не тражи
друго него, на што Турска пристаје, то
је онда главна запријеса споразумљењу на-
челно уклоњена.

Из Штокхолма се јавља, да је у швед-
ску престоницу стигао руски престолона-
сљедник, те је дочекан од краља и народа
најторжаственије.

Из Цариграда јављају, да усељд Фи-
лицијалијех неприлика порте обустављају
радњу веће и највиши чиновници. Чинов-
ници ратног министарства непријемливи за
по године никакве плате, закључише обу-
ставити радњу, докле им се год не исплати
заоставна плата.

С друге стране стижу Порту нове и
још веће неприлике. Бедујини у провин-
цији Ел-Хатиф, на перзијском залеу, по-
бунили су се и устали проти султанској
влади. Са свијех страна шаље се војска,
пеби ли угуљила устанак.

Краљ Абисиније, у источној Африци,
проваљно је с војском у земље Мисирско-
га Кедива, и то кажу таког силном, да се
Мисирци надају несретну исходу тога ра-
та по се. Познато је, да је краљ Јован и
1877 имао рат са Мисиром; по пошто на
њего удари с југа краљ од Шоје, мрзаве
се помирили с Мисирцима уз доста непо-
вољне услове. Лани пак помири се с кра-
љем Шојанским, и ето га је опет удари
на Мисир, да поврати изгубљене земље.

Инглешка још није довршила рата са
Зулуданима. Краљ Сетевајо има још при-
личну војену снагу уз се, те би Инглези
могли још бити на муче с њиме.

Из Сарајева се јавља, да помало од-
лази на границу војска, која има да оку-
пира ново-пазарски кадилук.

Као што се с више страна јавља, у-
тврђују Аустрија и Италија своје границе
у Јужном Тиролу. То донета неће бити
од превелике међусобне искрености оба-
двајух сусједа.

Творци свога дјела, генерали Фили-
повић и Јовановић, беже од њега и остав-
љају Босну. Мјесто одступившег Јовано-
вића, долази генерал Дален.

Малиновски, Катајдовић, Стројев, Вос-
токов и др. труде се и изучавају старо-
руске и старо-славенске споменике. Срп-
ски књижевник Караџић шљао је Румја-
нцеву српске споменике.

Представитељима славенске идеје би-
ли су и сами славенски владаци, — као
Светополк моравски, Болеслав пољски и
Петар руски. Но главни представитељи
славенске идеје — то су славенски пи-
сатељи. Не гледајући на све муче и пре-
преке ти одушевљени мученици славенске
идеје тјешили су своје народе надеждом
на скоро спасење. Њихов глас није остао
гласом вањјућега у пустињу. Богодаре-
ћи њима Славени су познали један дру-
гога и у свако вријеме готови су дати је-
дан другоме браћу руку помоћи.

Посљедњи из бораца за славенску
идеју, који је одлучео своју радњу још за
вријеме Александра I., замукао је веда-
чно. З. (15.) Фебруара 1877 године, умро
је у Прагу чешки научавак и писатељ
Антонио Марко. Овај поштени старац, ко-
јему је тада кад је умро било 92 године,
сачувао је до смрти своје чисто намет и
пажљиво је сљедио за развијем не само
чешкога, него и свега славенскога народа.
Његова тврда вјера у будућност Славена
није га преварила. Он је доживио да чу-
је ријечи које је потомак Рурика, 29. Ок-
тобра 1877 године, изговорио у старој
престолници Москви; он је такође дожи-
вио да чује громогласно „Ура!“ које се је
на ријечи цара рускога одазвало у десе-
то милиономе народу славенскоме од
Адријатике до океана и од мора црнога
до сјевернога. „Славенско се је дјело по-
чело.“

У Петрограду, 18. Јулија 1879.

Марко Драговић.

Заповједник бугарске народне војске,
у Источној Румелији, генерал Виталије,
сврнут је; а на његово мјесто именовано
је султан Штрекер-пашу, рођеног Пруса.

„Српске новине“ од 2. Августа са-
општавају сљедеће:

„Његова Светлост, бугарски Књаз
Александар I. послао је свога ађутанта
барона Корвина, да Његовом Височанству
нашем Господару Књазу преда својеручно
писмо, којим му јавља своје ступање на
бугарски пријесто.

„Барон Корвин, идући у Ниш, био је
у Биограду, те је предстао г. министру
иностраних дјела, а 27. имао је част у
свечаној аудијенцији предати Његовом
Височанству нотификацијом писмо Књаза
Александра. Том приликом барон Корвин
поздравио је Његово Височанство Госпо-
дара Књаза ријечима, у којима је дао из-
раза надању свога Господара да ће за-
једнички напори српског и бугарског на-
рода, који су увјенчани успјехом, служи-
ти у будућности као чврста свеза за и
скрено пријатељство међу оба народа.
Уједно је барон Корвин јавио, да ће Њег.
Светлост књаз Александар скорим лично
походити Његово Височанство Господара
Књаза, да би тиме примио учвршћењу
ових одношаја.

„Његово Височанство Господар Књаз,
у одговору свом, изразио је своју живу
радост што му Књаз сусједне Бугарске
јавља своје ступање на престо. Српски
народ и његов Књаз поздравили су са
радошћу препорођај своје браће по крви
и вјери, која су исто тако, стољењима
угњетана била, а сада се радују, да је
привиђењем божијим и вољом бугарскога
народа, судбина ове лијезе земље повје-
рена владаоцу, чија одлична својства јам-
че јој за посјељан развитак. Срдачне
ријечи, које је барон Корвин изручио име-
ном свога Господара, јамство су за добро
и братско слагање, које ваља да влада
међу обе ове земље, и Њег. Височанство
Господар Књаз позвао је барона Корвина,
да увјери Књаза Александра, да ће се и
он исто тако трудити, да међу Србијом и
Бугарском успостави чврсте свезе лојална
и искрена пријатељства. Поход Књаза
Александра тим ће Његовом Височанству
пријатнији бити, што ће му он мо-
ћи и лично паразити своје земље, које
гаји за срећу и славу Његове узвишене
особе и за напредак Бугарске.

„Барон Корвин примљен је у двору
Њег. Височанства по церемонијалу, који
за подобне прилике постоји.“

Д О П И С И.

МОРАЧА, 1. Августа. — Његово
Преосвештенство, г. Висарион Љубиша,
епископ захолски, по припадлежејој му
архиепископској дужности предузео је, ка-
питачно посјетити своју богомучувану но-
воуспостављену епархију. Србин Црногор-
ац, који од жалосне српске на Косову
проишати на до данас нигда није преста-
јао јатаганом у руци у овим Богом-ваљда
за то утврђеним — стијенама витешки бра-
нити своју вјеру, народност и слободу. Па
он у овим непрекидним борбама свагда
имавајући пред собом своје црквене вели-
кодостојнике владике, као пажљиве чуваре
свог му праотеческог религијозно-народ-
ног аманета, и тијем осједочен у јуначко
срце своје, дубоко је записао оне велике
услуге, које му владике на олтар цркве
и државе кроз више вјекова чинише. Ова-
ква чиства према црквеним великодостој-
ницима народња љубав у таквом је сто-
пену, да црногорски народ с неопштом
радошћу у својој средини дочекати и ви-
ђети жељи свога архиепископа. Из овога
виђети се може лако с каквом је радошћу
и одушевљењем народ наш свуда при о-
воме путу примио г. Владуку Љубишу.
Но поред свега тога немогу пропустити, да
бар у најкраћим потезима неопишем с ка-
квом је пријатношћу народ морачки доче-
као свога Владуку.

Преосвештени г. Висарион, као негда
бивши манастира морачког архимандрит
више времена живио је у Морачи. Њего-
ва још онда духовна и у највећем сте-
пену примјерна смиреност и дужност, као
и друштвена лојалност највеће је обра-
ћала пажњу, благим наукама обучавати
наред усељавајући у њега моралитет, као
највиши услов среће, наредка и благоста-
ња овога, а спасење и вјечно спокојство
онога свијета. Изаилиши и неумјесно би-
ло би набрајати и саме главније појединости,
којима је ондашњи архимандрит, а сада-
њи владика г. Висарион благодарним се-
би учинио народ морачки; јер доста је
кад кажемо: Народу је био морално и ма-
теријално користан.

Кад је по потреби цркве усељд нај-
већег дозволења Његовом Височанству на-
шега премилостивога Господара Књаза Ни-
коле и на позив Његова Високопреосве-
штенства Митрополита г. Илариона, г. ар-
химандрит Висарион из Мораче на Цетиње
премјештен био, народ је овај јако жалио,
што му је одузет био љубљени духовник.
И народ овај од задате му са одсуством
милога му архимандрита г. Висариона бо-
ље преболно је тек онда, кад је Његово
Височанство наш витешки Господар Књаз

Никола помоћу и милошћу Божијом, и
својом јуначком мишницом проширену ви-
дио своју државу, па у томе увиђајући
шире поље и црквене радње благоизво-
љно је за владуку посветити г. Висариона,
одредивши у пошви а мачем ослобођеним
покрајинама п нову епархију.

Кад је преузвишени г. министар у-
нутрашњих дјела благоизвољно преко на-
длежнијех канцелана јавити да ће г. Вла-
дика канонично посјетити своју нову епар-
хију народ се овај јако обрадовао, што ће
у својој средини виђети г. Владуку, за ким
одавно чежњаше.

И тако дан 24. Јулија ов. год. бија-
ше одређен за долазак овде г. Владике.

Тога дана, и мало и велико, једном
ријечју сав народ, са свију страна окупи
се код морачког Манастира. Велика порта
манастирска и сва околна манастира про-
сторија бијаше небројним народом препу-
њена. Пола батаљона јуначке војске мор-
рачке бјеше окуљена, да при доласку ве-
ликоме госту војничку почаст ода. Истог
дана у 5 сахати после подне манастирска
звона уз трување прањига огласише до-
лазак преосвештенога. Сво морачко и ро-
вачко свештенство са обичним црквеним
и епископу пристојећим начином сјајно
дочека свога архиепископа. После обич-
не у цркви молитве, велики гост одлучио
је, и те су му наши главари учинили по-
сјету.

Његово Преосвештенство г. Е-
пископ 25. о. мј. са више свештеника чи-
подјествовао је. На овој служби присутни
је био велики народ. После службе г. Е-
пископ говорио је врло поучителну бесједу.
У њој, као онај, који познаје дух народа,
описао је све ове пороке, које по неврећи
и народ притјажва; казас је све оне эле
и немале посједнице, које из оних слични
порока произлазе и народ временом и вје-
чној пропасти воде. Насликао је све оне
добродјетели и врлине, које треба Хриш-
ћанина да красе, и које ће му овога сви-
јета срећу, а онога вјечно спасење при-
добити. Преосвештени у својој бесједи није
пропустити показати, да Бог добре свагда
чува и нигда их не оставља, доказ потвр-
ђујући познатим народом примјером, а то
како је Бог по молитвама пресвете Бого-
родице, у које је име ова црква и посве-
ћена, предпрошле 1877. год., ову свету
Богомољу од грдне турске војске, која је
до самога манастира дошла била, сачувао.
Како је преблаги Бог онда дивљег непри-
јатеља, који опојен фанатизмом у ненаси-
ћеној глоби својој нагло хиташе, да и овај
сјајни из српске прошлости оставши мо-
цуменат сруши. Архиепископску бесједу
своју преосвештени завршио је, да Бог
живи Његово Височанство нашега премил-
остивога Господара Књаза Николу, и да
благослови његов народ.

Преосвештени прије него је дошао
овде посјетити и у варош Колашин. Кола-
шин је нова стеченина Црне Горе. Новоо-
слобођени народ колашински представио
је своме Епископу, како му Турци у Ко-
лашину нигда није су хтели допустити, да
озидна цркву, на замлоу г. Владуку, да им
да благослов да могу себи подићи нову
Богомољу. Преосвештени уважи то, и за
то једно код саме вароши загодно здање о-
дреди, да се у форми цркве поправи. Мо-
рачком Архимандриту нареди, да кад и-
ста црква с поправком буде готова, у име
Његово осветити, и да је посвети опоме
дану, кад је Књажева војска заузела Ко-
лашин. И то ће бити дан 23. Септембра
дакле зачатје св. Јована Крститеља; јер
је то био дан у прошлој години, кад је
крсташ-барјак Књаза Николу дигнут на
град Колашин.

Нова ова црква нагло се поправила
и у име Божије, ових дана одужит ће се
у њој божествена литургија; и тако бла-
годарећи Богу чуће се света молитва
хришћанска и онђе, те је, на жалост, од
више вјекова престаја била славити пре-
благага творца. Наши Турци у Колашину
с тужним срцем гледају на подизање ове
цркве. Турска досада црквија није овде
могла тријети ђаурецу Богомољу, а цркви
нашој нимало неће сметати, што ће поред
ње ода с високе мунаре славити у својој
вјери Бога.

Но нашим данас Турцима на њи-
хово небрачко према подизању пове ове
цркве понашање одзвати ће се кроз уста
ијесничкова ријечима војводе Батрића:

„Турци браћо у кам ударило,
„Што ћемо вам крити у кучине,
Земља мала од свуд стијесњена,
С муком један у њој остат може,
... Несложи се Барјам са Божићем.“

Домаће вијести.

Цетиње, 24. Августа.

Као што у прошлом броју навје-
стисмо Његово Височанство, Књаз
Господар, благоизвољно је у суботу 18.
овога мјесеца, у 2 уре по подне
кренути одакле пут Беча. Пред сам пола-
зак дође у књажевски дворцац Његово
Високопреосвештенство, Господил Митрополит,
да Високом путнику даде божествени
благослов на предстојећем путу. У исто
вријеме исукуше се у дворцу сви чланови
државног савјета, министри и чланови
вишег суда, да се с милостивијем

Господаром опросте и сретан Му пут по-
желеле. Међу тиме бијаше се пред дворцем
искупило мноштво публике, и чим се Гос-
подар указа поздраву га народ клицањем;
«Сретан пут!»

Исти дан у вече препојело је Њего-
во Височанство на Његушма, одкрен је у
пећељу у јутру кренуло и око подне при-
сјело у Котор, где га је већ чекала и при-
мила царска ратна лађа, „Анрија Хофер“.
Као што ће читаоци виђети из телеграма
бечког, присјело је Његово Височанство
сретно у Беч, већ у уторак око 10 сати у
вече. Одмах у сриједу отпутило се је Ње-
гово Височанство на позив Њег. Величан-
ства Цара Франца-Јосифа у царски логор
код Брука, где ће присуствовати тамошњим
великим маневрима.

— У прошли петак боравно је овђе
чувени чешки научњак, проф. Јирчек,
који се у ово вријеме бави у Дубровнику,
проучавајући тамошњу богату библиотеку.

— Јављају нам, да радња пута Вир-
Бар лијено напредује. У послу је непре-
стано око 1200 радника; и ако тако
устраје, биће тај пут готов још прије кон-
ца ове године.

— Прва пошта из Подгорице, Дани-
ловграда и Ријеке стигла је овђе у че-
твртак, 23. овога.

Разне биљешке.

— Познати далматински вођа клери-
калски, Дон Павлиновић, пошто је смутно
и посвађао славенску браћу Хрвате и
Србе, и пошто је својом безобзирном про-
пагандом срушио Клајна код познатог
избора, одриче се свога мандата за по-
сланика на царевинско вијеће, сва прили-
ка, у корист д-ра Клајнића, да се тобоже
покаже као племенита жертва народне
ствари, а у ствари зато, да тиме Клајнића
још више обавезе и учини вијернијем слу-
гом своје провагаде, наравски све под
плаштем «хрватскога права». Јавља се да
ће Павлиновић покренути свој посебни
лист.

Прво свеучилиште у Сибир-
ји, и то у Томску отвара се дефинитивно
почетком ове школске године. Као што
се види из званичне објаве руског министра
просвјете, биће веома свечано отворање
универзитета, коме ће присуствовати и
престолонашљедник.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Госп. М. К. Имоцки. Извините, што пре-
идамо саопштавање многијех изјава, а међу њи-
ма и Ваше, односењих се искључиво на ствар
буквничког избора; јер мислимо, да је свеопште
учество српског избора у тој ствари довољно
доказано. У осталом, причунаћемо Вам и многе
друге изјаве за сваки случај, ако устреба. Ово
и другима ради равнања.

— Госп. Ј. Ш. Ерцеговић. Госп. Ј. П.
није нам предао при свом поласку никакве рас-
праве, нити ми што о њој знамо. При његову
повратку, напоменуће му то.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЦАРИГРАД, 20. Августа. — Била је
сједница грчко-турске конференције. Тур-
ски делегати одговарајући на грчку дек-
ларацију прве сједнице, изјавише да при-
мају 13. протокол берлинског конгреса,
као основ за нова преговарања.

БЕЧ, 20. Августа. — Конференција
уставовијераца у Лици јуче држана, при-
мила једнодушну резолуцију, којом се из-
јављује за уставност у царству; либерал-
не установе да се морају подржавати
неповредиме; Жеље народности да се и-
мају задовољити путем уставнијем; буџет
треба да се уреди економично у свијем
гранама администрације, прије свега реду-
кција војеног буџета; економско стање
треба да се преудеси на основу предлога,
који има потпуно иницијативом уставовијерне
странке. Кад се састане царевинско вијеће,
имају се сви посланици ове странке сло-
жити ради солидарног поступања.

БЕРЛИН, 21. Августа. — Цар отпу-
товаће сјутра рано пут руске границе,
ће ће се састати с царем Александром у
Александрову. Цара ће пратити само вој-
ничка свита. Седанска свезаност слави се у
цијеломе царству.

БЕЧ, 31. Августа, 11 сати 30 мин. у
вече. — Књаз Никола присио вече-
рас у 9 и три четврти сата; примљен
на колодвору од гувернера, војеног
заповједника, председника полиције
и директора жељезница; Књаз се за-
хваљује на францеском језику и затим
се упути са свитом у дворским ко-
лима пут царског дворца. Славјани
дочекаше Књаз на колодвору и по-
здраваше га клицањем. Књаз ће
сјутра посетити логор у Бруку.

БЕЧ, 23. Августа, 11 сати у ве-
че. — Књаз црногорски при-
сио је у логор код Брука, до-
чекан на колодвору првијем
царевијем адјутантом, воје-

ним и цивилним достојан-
ственицима, упути се у царев
дворац, где га поздравил цар.
АЛЕКСАНДРОВО, 3. Августа. —
Цар Александар дошао; цар Виљем
присједи у 3 уре, дочекан царем.
Обадва владоца поздравиле се нај-
срдачније; обједоваху заједно и из-
мијењаше један другом посјете.

Госп. М. К. Имоцки. Извините, што пре-
идамо саопштавање многијех изјава, а међу њи-
ма и Ваше, односењих се искључиво на ствар
буквничког избора; јер мислимо, да је свеопште
учество српског избора у тој ствари довољно
доказано. У осталом, причунаћемо Вам и многе
друге изјаве за сваки случај, ако устреба. Ово
и другима ради равнања.

— Госп. Ј. Ш. Ерцеговић. Госп. Ј. П.
није нам предао при свом поласку никакве рас-
праве, нити ми што о њој знамо. При његову
повратку, напоменуће му то.

Госп. М. К. Имоцки. Извините, што пре-
идамо саопштавање многијех изјава, а међу њи-
ма и Ваше, односењих се искључиво на ствар
буквничког избора; јер мислимо, да је свеопште
учество српског избора у тој ствари довољно
доказано. У осталом, причунаћемо Вам и многе
друге изјаве за сваки случај, ако устреба. Ово
и другима ради равнања.

Госп. М. К. Имоцки. Извините, што пре-
идамо саопштавање многијех изјава, а међу њи-
ма и Ваше, односењих се искључиво на ствар
буквничког избора; јер мислимо, да је свеопште
учество српског избора у тој ствари довољно
доказано. У осталом, причунаћемо Вам и многе
друге изјаве за сваки случај, ако устреба. Ово
и другима ради равнања.

Госп. М. К. Имоцки. Извините, што пре-
идамо саопштавање многијех изјава, а међу њи-
ма и Ваше, односењих се искључиво на ствар
буквничког избора; јер мислимо, да је свеопште
учество српског избора у тој ствари довољно
доказано. У осталом, причунаћемо Вам и многе
друге изјаве за сваки случај, ако устреба. Ово
и другима ради равнања.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

ИЛУСТРОВАНИ „СРПСКИ БУКВАР“

саставно
СТЕВО ЧУТУРИЛО
надзорник црногорскијех школа
изписао је
накладом штампарије
Браће Јовановића
У ПАНЧЕВУ
Цијена 13 новчића.

И. прерађено издање удешено с обзиром
на тамошње околности за српске школе у
Далмацији, Босни-Херцеговини, Граници и
Хрватској-Славонији.

Може се добити у књижари
Браће Јовановића
У ПАНЧЕВУ.

„ЦАРИЋ“
МАЛИ КАЛЕНДАР СА СЛИКАМА
за
1880
уређује уредник „Орла“
издање
штампарије А. Пајевића
ПОВИСАД.
Цијена 20 новчића.

ПОШТАРСКИ ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта од данас до
свршетка Септембра 1879.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња
у понеђељак, у четвртак и у суботу. Пре-
давање до 11 ура у јутро.

Долази из Котора у понеђељак, сри-
једу и недељу. Раздавање у 8 ура у јутро,
ако пароброд егине на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња у
пећељу у 5 ура у јутро. Предавање у су-
боту до 6 ура по подне.

Долази из Котора у понеђељак, разда-
вање у 8 ура у јутро.

Официја је сваки дан отворена од
9 ура до 12 у јутро а од 4 до 6 по подне.
Цетиње, 20. Марта 1879.

Управитељство
Књ. црногорске поште.

О Г Л А С.

НОВЕ КЊИГЕ

КОЈЕ СЕ МОГУ ДОБИТИ У

Књижари **Ј. Павловића**

НА ЦЕТИЊУ:

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ ф. — 60 нов.
ПЈЕСМА КОСОВСКОГ БОЈА — 30 ”
ПЈЕВАНИЈА Змај-Јована Јо-
вановића св. II. дивотно из-
дање — 80 ”
” св. II. обично издање — 50 ”
ИСТОРИЈА умнога развића
Јевропе од Дрепера 1. 50 ”
ИСТОРИЈА Српског народа од
Мајкова “ 1. — ”
САМОГЛЕД, или Погледи на
свијет и на Бога “ 1. 34 ”
ПЈЕСМАРИЦА мала — 10 ”
СРПСКЕ ПЈЕСМЕ јуначке — 10 ”
ДИЈЕТЕ на Алипа — 50 ”
STORIA DEL MONTENEGRO del Ca-
valiere Milakovich “ 2. 15 ”
CORSO completo della lingua serbo-
croata da G. Cobenzl “ 2. 15 ”
Quelques jours en DALMATIE et au
MONTENEGRO par M. Neurat — 30 ”

ХОМОЉЕ од Драгашевића — 60 ”
НАУКА О ЧУВАЊУ ЗДРАВЉА — 30 ”
EIN KAMPF UM'S RECHT. Beitrag zur
Lösung der orthodoxen Kirchenfrage
in Bosnien-Herzegovina “ — 60 ”
ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ ф. 1. — ”
НАЧЕЛА ВОЈНЕ ГЕОГРА-
ФИЈЕ — 68 ”
УЧЕЊЕ ФРАНЦЕСКОГ ЈЕ-
ЗИКА ” 2. — ”
МАЛИ ДЕКЛАМАТОР — 25 ”
НОВЕ ФОТОГРАФИЈЕ Кња-
за Николе, Књагиње Мале-
не, Књаза Милана, Књагиње
Наталије, Милетића по — 20 ”
KLETVA NEVJERE, roman od Fedora
Brestova “ 1. 10 ”
DONNINA, roman od Farine “ 1. — ”
DAN NA MADEIRI od Man-
tegazza — 68 ”
SIDONIJA, roman, napisao
Daudet ” 1. — ”
ČUVAJ SE SENJSKE RUKE,
historička pripovijest, na-
pisao August Senoa — 68 ”
ILIJINA OPORUKA, pripovi-
jest, napisao August Senoa — 60 ”
КУЊА као васпитаоница — 68 ”
РЕФЛЕКСИ МОЗГА од И.
Сеченова — 68 ”
ПРИПОВИЈЕТКЕ из старог
и новог завјета превео Ђ.
Данчић — 58 ”
СВЕТО ПИСМО у великом
формату ” 2. 68 ”
СВЕТО ПИСМО у мањем
формату ” 1. 68 ”
ПЈЕСМЕ МИРЗЕ ШАФИЈЕ
(у тврдим корицама од
јухте) ” 6. — ”
ПЈЕСМЕ ЛАЗЕ КОСТИЋА
(у тврдим корицама од
јухте) ” 5. — ”
КИРИЛИЦА ЈЕ И ХРВАТ-
СКО ПИСМО или: «Опет
забуђеном хрватском па-
триоти од А. Вучковића — 10 ”
СТВАРНИ ДОМАЊИ УЧИ-
ТЕЉ. Црна књига за
здраве и болесне, за старе
и младе, за сељаци и
варошане. Написао, сабрао
и приредио В. Пелагић — 58 ”
ПУТОВАЊЕ ПОКЛОНИКО-
ВО с овог свијета на онај
други, описао Јован Бу-
њан, с енглеског превео
Чедомил Мјатовић — 68 ”
БОГАТ и СИРОМАХ од Хоф-
мана — 25 ”
СРПСКИ ПОКРЕТ у јужној
Угарској — 60 ”
ПОЧЕТАК СРПСКЕ ДРЖА-
ВЕ, написао др. Тоша Не-
дељковић — 10 ”
ПОСТАНАК ЗЕМЉЕ, од Ст.
Недељковића — 10 ”
ХИЉАДУ и ЈЕДНА НОЋ, I,
II, III, IV, V. св. — 20 ”
ПОЛОЖАЈ и ЗАДАТАК ФИ-
ЛОЗОФИЈЕ од Михаила В.
Вујића — 60 ”
ТОПЛОТА и ЖИВОТ, напи-
сао др. Луј Бихнер — 40 ”
ПАНЬ ХАЛЈВСКИЈ, сочиве-
ние Гр. Т. Квитки-Основья-
ненко ” 3. — ”
ЗИМЊЕ ВЕЧЕРИ, написао
М. Ђ. Милићевић ” 1. 20 ”
С ДРИНЕ НА НИПАВУ, од
М. П. Шапчанина — 60 ”
РАТНА ПЈЕВАНИЈА о најно-
вијој борби српско-црногор-
ској против Турака — 20 ”
СТАРИНЕ од Старице Нова-
ка, написао Јосиф Новић
Оточанин — 50 ”
МОЛИТВЕНИК у слоновој кости
” у злату повезан ” 14. — ”
” у финој кадиџи ” 10. — ”
” у кадиџи ” 6. — ”
” у кожи ” 4. 50 ”
ДЈЕЛА СЛАВНИХ ЉУДИ, од
Ј. Шарфа — 30 ”

С л и к е

Добићемо идуће недеље велик
избор лијених уљем израђених слика
свака са великим златом опточеним
оквиром.

Цијена је свакој оваковој слици
3 цекина царска.

Слике су ове:

Никола I. Књаз црногорски. Св. Распетије.
Мајка бојжа Св. Саво.
Св. Никола » Никола (попреје).
» Ђорђија на коњу. » Стеван.
» Петка. » Марко.
» Петар и Павле. » Михаило.
» Часне вериге. » Лука.
» Кузмо и Дамјан » Андрија.
» Срђ и Вахије. » Илија.
» Киријак. » Тројица.
» Ђорђија пјешак. » Тајна вечера.
» Димитрије » Васкрсеније Лазара.
» Василије » Костадин и Јелена.
» Богојављење » Страхињ Бан.
» Јован Краљевић Марко и
» Успеније Богородице Муса Кеседија.

Антикварско одјељење.

Под овим насловом отворил смо у
нашој књижари једно одјељење, у које се
находе књиге старе, већ разрезане и ча-
тане. У овом одјељењу купују се и про-
дају књиге од те руке, обично испод
њихове првобитне цијене, по у изузетним
случајевима, ако се нека књига врло ри-
јетко налази а има вриједност велику
било по садржини било по својој старини,
она се купује и продаје много вишом
цијеном.

Ко дакле има књига старих на
продају, може нам понудити да их купимо.
За сад имамо у нашем антикварском
одјељењу ове књиге:

ЉЕТОПИС за 1873, 1872,
1871 и 1870
О СЛОБОДИ од Цона Ст. Милча
ОПСАДА ФИОРЕНЦИЈЕ 5
комада
ИСТОЧНО ПИТАЊЕ и СР-
БИЈА од Ђ. С. С.
ШКОЛА и ЖИВОТ од С.
Поповића
РАТНА ПЈЕВАНИЈА о нај-
новијој борби српско-црно-
горској I. II.
ПРАВОСЛАВНАЈА ЦРКВА У
ДАЛМАЦИЈИ од Н. Попова
ОБЛИЦИ СРПскоГ ЈЕЗИКА
од Ђ. Даничића I. ком. II.
ком.
ПРИМЈЕРИ СРПско-СЛА-
ВЕНскоГ ЈЕЗИКА од В.
С. Караџића
BIBLIOGRAFIJA HRVAT-
SKA dio I.
ПРАВИТЕЛСТВУЈУЋИ СО-
ВЈЕТ СЕРБски од В. С.
Караџића I. II.
ДИКА ЦРНОГОРСКА од С.
Милутиновића
ИСТОРИЈА ЦРКВЕ СРБСКЕ
од Р. Бговића
СРПско-ДАЛМАТИНСКИ МА-
ГАЗИН књига XXX. I. II.
XXVII.
АРХИВ ЗА ПОВЈЕСНИЦУ
ЈУГОСЛОВЕНСКУ књига
VI. VII.
МАРКО АВРЕЛИЈЕ цар рим-
ски од Д. Матића
ЗАКОНИК КњаЗА ДАНИЛА
РАДИШУ БОГ ПОМАЖЕ од
Миховила Павлиновића
БАШТОВАН од Павла Библића
МАНИФЕСТ КОМУНИСТИЧ-
КЕ ПАРТИЈЕ
СПОМЕНИЦИ СРПСКИ од
1395 до 1423 од Меда
Пудића
ПРИРОДА и РАЗУМ
ЈУГОСЛАВЕНСКЕ ТЕЖЊЕ
LE RIVOLUZIONI D'ITALIA
di L. C. Chassin
АДОЛФ ДИСТЕРВЕГ М. Ђ.
Милићевића
ИСТОРИЧКО КАНОНИЧКИ
ПОГЛЕД на установљење
нове српско-румунске ми-
трополије, отворена књига
др. Свет. Милетићу I. II.
ПУТНИЧКА ПИСМА од Зво-
ника до Крушевца од Ђ. М.
Милићевића
УЗРОЦИ и ПОШЉЕДИЦЕ
ФРАНЦЕСКЕ РЕВОЛУЦИ-
ЈЕ од М. Нешковића I. II.
СРПСКА НАРОДНА ШКОЛА
од С. Поповића
МАРКА ТУЛИЈА ЦИЦЕРОНА
ПУТНИЧКЕ ЦРТЕ од Вла-
дана Ђорђевића
РУКОПИСИ ДУБРОВАЧКИ
XV. и XVI. II. књига
НЕКОЛИКО ЧЛАНАКА Све-
тозара Марковића
КРАТКИ ЦРКВЕНИ УСТАВ
ХИГИЈЕНА или наука о здрав-
љу од М. Јовановића
ОБРАНА ПРАВОСЛАВИЈА од
Ј. Вукадиновића
ZVONIMIR kralj hrvatski od
J. Subotica
COSMOS popolare spiegazi-
one dei fenomeni naturali
ОМЛАДИН. КАЛЕНДАР 1869
ЛЕПОСАВА и ЊЕНО ГУБИ-
ЛИШТЕ од Јос. Подградецког
ЈЕСТАСТВЕНИЦА М. Фрач-
ковића
ВИЛА ОСТРОЖИНСКА од
Угљешковића
МАГАЗИН од 1868
СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ.
Књига пета, у којој су пје-
сме јуначке новијех вре-
мена о војевању Црногора-
ца. (Са свијем нова) ф. 2. — ”
ŽENIDBA ALEKSANDRA
ALEKSANDROVIĆA, pre-
stolonasljednika ruskog 1866.
Spjevao Savo M. Martinović — 20 ”

Све ове књиге могу се добити укупно по цијену од 35 Флорина аустр. вр.